

A. Marcus und E. Webers Verlag u Bonn-u.

Sa padom Dioklecijanova progona Crkva ne bje umirena. Nadode izv. donatistična prepirka, koja je kroz više od jednog stoljeća harala u kršćanskoj Crkvi afričkoj. Vrela za tu prepirku nudi nam evo u jednoj svesci „Kleine Texte etc.“ (Nr. 122) von Soden, vrsni poznavatelj starokršćanskih rasprá. Izdavač nije mogao u ograničenom prostoru iznijeti sva vrela za donatizam, dali je iznio samo ona, koja treba uzeti u užem smislu riječi. Vrela su popraćena sa kritičnim bilješkama i sa bogatom biblijografijom o donatističnom pitanju.

Dr. Gančević.

D. Nathanael Bonwetsch: Texte zur Geschichte des Montanismus. Nakladom: A. Marcus und E. Webers Verlag u Bonnu. 1914. Cijena: 0:80 Mk. 32 str. u 8-ini. (Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen. Nr. 129.).

Mnogi su crkveni pisci ostavili spomen o sekti, koja je i vrsnije kršćanske duhove kao Tertulijana znala zamamljivati zbog pretjeranosti u shvaćanju čudorednih kršćanskih pravila. Irenej, Euseb, Hipolyt, Epifan, Filastr, Didym, Jeronim, Origen i Tertulijan svjedoče o nauci i svrsi te sekte. Bonwetsch je kupio nekoja mjesta iz tih pisaca, koja pružaju priličnu sliku montanizma. Komu nije pristupačno nenatkriljivo djelo Pierre de Labriolle-a, profesora klasične filologije na friburškom sveučilištu u Švicarskoj, pod naslovom „Les sources de l'histoire du Montanisme“ (1913), taj se može korisno poslužiti i s ovim Bonwetschovim djelom, koje sadrži samo tekstove u izvorniku polag novijih kritičnih rezultata.

Dr. Gančević.

D. Hans Lietzmann: Lateinische Altkirchliche Poesie. Zapada: 1:50 Mk. kod: A. Marcus und Weber's Verlag, Bonn. 1910. Str. 64 u 8-ini.

Ustijed nedostatka jeftinih izdanja starokršćanskih književnih djela nije

se poučavala na sveučilištima starokršćanska literatura. Tako misli prof. Lietzmann, izdavač ove knjige. U tu je svrhu i izvadio nekoliko pjesničkih komada iz ponajboljih latinskih pjesnika starokršćanske ere. Hilar, Ambros, Damas, Prudenc, Augustin i Komodijan tuj su izneseni; i njihovi izvadci jasno govore o pjesničkom poletu kršćanskih muževa. Lietzmannovo kritično izdanje starokršćanske latinske poezije zavrjeduje srdačnu preporuku među mladim akademikarima.

Dr. Gančević.

Richard Wünsch: Antike Fluchtafeln. II. izdanje. U 8-ini str. 30. Cijena: 0:70 Mk. Nabavlja se pri: A. Marcus und E. Webers Verlag, Bonn.

Od pantivijeka postoji u čovjeku nagon, da drugomu škodi. Jeli protivnik jak i moćan, to se željelo utječe višim bićima, e da mu ovi pomognu, kad nanosi štetu drugomu. Da je tomu tako, imamo sačuvanih u natpisima, još iz starine, kletvi, koje su se sastavljale pomoću vraćanja. Najobičniji bijaše način, da se kletve napišu na olovnim pločama i da se postave u grobove. Nije poznato, da li je takova magija stigla iz istoka, ali je sigurno, da je kao takova postojala u Grčkoj, osobito u Atici, u četvrtom vijeku prije Krsta. Iz Grčke prijede u Kampaniju i Rim. Rimski trgovci i vojnici unesoše ove kletve „dirae“ i u podjarmljene zapadne pokrajine, tako te se one protežu sve do šestog stoljeća po Krstu. Od svih pokrajina Afrika dobi prvenstvo u vodenju takove magije sa pločicama zvanim „*μαδδεορος*“ ili „defixio“. Za nas je najzanimljivije iz toga vidjeti, kako se je vjera Starog i Novoga Zavjeta zrcalila u grčorimskom vraćanju, pa stoga prof. Wünsch i donosi samo takove pločice — na broju ih sedam — koje nam najoviještaju miješanje odabrane religije s inostranim religijama. Proučavanje tih pločica, osvijetljenih kritički po Wünschu, preporučuje se osobito onima, te se bave sa povješću religijā.

Dr. Gančević.

Dr. Franz Richter: Lateinische Sacralinschriften. 1911. Str. 45 u osmini. Cijena: